

Påskan 2021 – tekstrefleksjoner

Fra påskedag 2020 utenfor Årvoll omsorgssenter

Påskan 2021 blir også en påske uten gudstjenestefeiring i Tonsen kirke. Men det ser ut til at vi kan holde kirken vår åpen. Det blir mulig å søke til kirken for å finne rom for stillhet og bønn.

Dette er et lite hefte med tekstrefleksjoner knyttet til påskedagene, skrevet av menighetens prester. I tillegg er det en påkehilsen fra Oslos biskop, Kari Veiteberg. Vi håper dette kan være til hjelp for å markere påskan akkurat der du er.

Også i år skal vi få glede oss over livskraftene som er sterkere enn døden og vi lengter og ser fram til vi igjen kan være sammen for Guds ansikt i Tonsen kirke

Kristus er oppstanden! Ja, han er sannelig oppstanden!

Påskehilsen fra Oslos biskop, Kari Veiteberg

«Da gikk de ut og flyktet bort fra graven, skjelvende og ute av seg. De sa ikke et ord til noen, for de var redde.»

Sånn sluttar opphavleg - faktisk - det eldste evangeliet. Markus. Evangelium som betyr den gode, glade budskapet, endar opp tre redde kvinner, skjelvande og ute av seg.

...

Dette er kanskje følelsar nokon kjenner seg igjen i?

Til vanleg,

men kanskje særleg denne merkelege påska kor vi ennå lever med pandemiens restriksjonar.

Mange av oss kjenner på vedvarande bekymring og uro.

Vi er redde for korleis det skal gå med oss og dei vi er glade i, og vi redde for alle i heile verda.

Eg er urolig for korleis det vil bli framover. Eg er djupt bekymra for den mentale helsa vår, for borna og ungdomen og mange vaksne som av ulike grunnar slit.

Redde er vi, mange av oss over heile jorda.

...

Det heile står og vippar, mørkret kjempar med lyset, rundt oss og i oss.

...

Det skjer noko ved ei grav første påskedagsmorgonen.

Kvinnene kom til grava med olje til å salve ein død kropp.

I staden finn dei ein stein rulla til sides:

«Han er stått opp, han er ikke her. Se, der er stedet hvor de la ham!»

Dei kom for å pleie og nett dei, dei omsorgsarbeidarane som vanlegvis har blitt tatt for gitt, for mange av oss har valt andre, meir spennande og pengeinnbringande yrker, dei går frå dødens rom og blir oppstandelses-vitner, håpsbærarar.

...

For dei må ha fortalt det vidare. Sjølv om dei skalv og var reint frå seg.

...

Ryktet har i alle fall nådd hit.

Jesus er ikkje blant dei døde. Jesus høyrer ikkje til i fortida.

Påskeengelen ber kvinnene om å ikkje gråte ved grava, for Jesus er ikkje der!

Han eg gått føre dei.

No kjem han i mot oss frå framtida. For HÅP,

håp, det er eit ord som dirrar av framtid!

Det evangeliet denne påska fortel, er at det ut frå det djupaste mørkret, - ut av sårbarheita - kan vekse noko nytt og annleis,

noko som gir håp og livsmot

og er eit teikn på at det skal gå bra, med oss og med verda.

...

La oss gå Jesus til møtes, ta opp kampen, mot vår eigen og andres motlausheit, og mot alt det som trugar livet.

Deg være ære, Herre over dødens makt! Evig skal døden være Kristus underlagt.

Palmesøndag

Av vikarprest Maren Sundvall Platou

Tekst: Matteus 26, 6-13

Mens Jesus var i Betania, hjemme hos Simon den spedalske, 7 kom det en kvinne bort til ham med en alabastkrukke med kostbar salve. Den helte hun ut over hodet hans mens han lå til bords. 8 Disiplene så det og ble forarget. «Hva skal denne sløsing være godt for?» sa de. 9 «Salven kunne vært solgt for en stor sum og pengene gitt til hjelp for de fattige.» 10 Men Jesus merket det og sa til dem: «Hvorfor plager dere henne? Hun har gjort en god gjerning mot meg. 11 De fattige har dere alltid hos dere, men meg har dere ikke alltid. 12 Da hun helte denne salven ut over kroppen min, salvet hun meg til min gravferd. 13 Sannelig, jeg sier dere: Overalt i verden hvor dette evangeliet blir forkynt, skal også det hun gjorde, fortelles til minne om henne.»

Jesus, den salvede

Vi kjenner fortellingen om Jesus som rir inn i Jerusalem som en konge på et esel, til palmevifting og vill jubel fra folket. Det er en scene vi gjerne trekker frem på palmesøndag, da det tross alt er scenen som har gitt navnet til denne dagen. Hva som skjer fra Jesus kommer til byen til planen om å få han drept rulles i gang, er kanskje mindre kjent. Det som står i Matteusevangeliet er at Jesus

prater en hel del – på tempelplassen og på Oljeberget, en høyde utenfor byen. Kanskje kjente han på tidspresset: so little time so much to do/say.

I tillegg til å prate tilbrakte han mye tid med menneskene rundt seg. Dagens tekst er intet unntak. Jesus befinner seg i huset til han som går under navnet Simon den spedalske. Det er middagstid, og det oppstår en situasjon der de ligger til bords. En kvinne har kommet inn i bildet. Hvem hun er eller hva hun heter, vet vi ikke. Det vi får høre er at hun har med seg en dyr salve. Salven heller hun over hodet til Jesus.

Salving er ikke noe vi er kjent med i vår kultur, men da Jesus levde var det vanlig i ulike sammenhenger. Det kunne for eksempel gjøres ved fest og feiring. Kanskje var det kvinnens motivasjon, å klargjøre Jesus til fest, til høytid? Dette reagerer disiplene på og tar til orde mot kvinnen. De påpeker at pengene salven kostet kunne vært brukt bedre, de kunne vært gitt til fattige. Det var jo tross alt mer i tråd med Jesu verdier.

Her kommer tekstens overraskelse: Jesus setter pris på det kvinnen har gjort og argumenterer imot sine disipler. Han er nok enig i at fattige skal tas vare på, men gjør det klart at denne salvingen er viktig, ja kanskje til og med nødvendig.

Jesus henviser til en annen salvingspraksis i samtiden, nemlig salving av døde. Igjen vender han tilbake til det han har sagt hele veien: meg har dere ikke alltid. Han peker fremover, mot at han skal dø på korset.

Selv om det ikke sies direkte, viser teksten også til en tredje salvingspraksis. Det står at kvinnen heller salven over Jesu hode. I Det gamle testamentet ser vi en liknende salving av mennesker som ble gitt spesiell oppgave eller rolle, som prest, profet eller konge. Jesus, som hadde blitt hyllet som konge kort tid før, blir nå salvet.

Jesu kallenavn «den salvede» kommer til sin rett med denne teksten, her han salves til død og salves til konge.

Bønn:

Kjære Jesus, du som ble salvet for det som lå foran,
Gjør også oss klare for vår fremtid,
og for den stille uke vi nå skal inn i
midt oppi en usikker tid
Amen

Skjærtorsdag

Av vikarprest Ole Johan Beck

Tekst: Lukas 22, 14-23

Da tiden var inne, tok Jesus plass ved bordet sammen med apostlene. 15 Og han sa til dem: «Jeg har lengtet inderlig etter å spise dette påskemåltidet med dere før jeg skal lide. 16 For jeg sier dere: Aldri mer skal jeg spise påskemåltidet før det er blitt fullendt i Guds rike.» 17 Så tok han et beger, ba takkebønnen og sa: «Ta dette og del det mellom dere. 18 For jeg sier dere: Fra nå av skal jeg aldri mer drikke av vintreets frukt før Guds rike er kommet.» 19 Så tok han et brød, takket og brøt det, ga dem og sa: «Dette er min kropp, som gis for dere. Gjør dette til minne om meg.» 20 På samme måte tok han begeret etter måltidet og sa: «Dette begeret er den nye pakt i mitt blod, som blir utøst for dere.

21 Men se: Han som forråder meg, har hånden her på bordet sammen med meg. 22 For Menneskesønnen går bort, slik det er bestemt. Men ve det mennesket som forråder ham!» 23 Da begynte de å trette om hvem av dem det kunne være som skulle gjøre dette.

Bakgrunn for dagen slik vi kjenner den, hentet fra Wikipedia:

«Skjærtorsdag er den kristne feiringen av Jesu siste måltid med disiplene før korsfestelsen, og dermed innføringen av nattverden. Ordet betyr «renselsestorsdag», og kommer av norrønt skíra, «rense» (skjær = ren). Skjærtorsdag er en helligdag som feires siste torsdag før påske. Den tidligste datoen for skjærtorsdag er 19. mars og den seneste er 22. april.

Festen er godt dokumentert fra 300-tallet, og var da allerede en gammel tradisjon. I Jerusalem feiret man denne dagen to messer, en i kirkene for å markere slutten på fastetiden, og en på Golgata. I Roma ble den fram til 600-tallet feiret som markering av slutten på fastetiden, men i løpet av det århundret ble den omtolket til å hovedsakelig være en fest for innstiftelsen av nattverden.

Feiringen av to messer på denne dagen spredte seg ut over hele kristenheten. Den første av de to messene tjente til å forsonde de botferdige syndere som var blitt ilagt kirkestraffer, den annen var mer direkte knyttet til innstiftelsen av nattverden. Den første messen er senere falt bort, men var lenge inkorporert som et element i den konsoliderte nattverdsmessen. Det er dette (bortfalte) elementet som har gitt dagen dens norske navn.»

Et skjærtorsdagsbilde fra Tonsen kirke: «Fotvaskelsen» Johannes forteller at Jesus vasket disiplenes føtter før måltidet.

Refleksjon

Jeg har en god kollega som i sitt arbeid med sin masteravhandling gjorde intervjuer med folk med nedsatt funksjonsevne, og som var vant til å være med i kirken. På spørsmål om hva Skjærtorsdag er, fikk hun dette svaret:

«Skjærtorsdag, ja! Det var den dagen det skjærte seg for Jesus, det!»

Ja, det er så sant som det er sagt. Dagen Jesus brukte til å forberede og feire påskemåltidet sammen med disiplene sine, hans nære medarbeidere og gode venner. Et måltid som for alltid setter spor i kirken som har vokst fram på disse ordene:

«I den natt da han ble forrådt, tok han et brød, takket, brøt det, gav dem og sa: Dette er min kropp som gis for dere. Gjør dette til minne om meg. Likeså tok han kalken etter måltidet, takket, gav dem og sa: Drikk alle av den! Denne kalk er den nye pakt i mitt blod, som utøses for dere så syndene blir tilgitt. Gjør dette, så ofte som dere drikker det, til minne om meg.» (Fra nattverdliturgien i Den norske kirke), som også i stor grad er hentet fra teksten i Lukas 22,14-23 som er prekenteksten til Skjærtorsdag denne påsken. Jesus visste hva han gikk til, og han gjorde alt han kunne for å gi sine venner mot og håp for at de ikke skulle bli motløse og kjenne seg alene.

Jesus kjente selv på angst han kjente seg forlatt av Gud. Han ba om å få slippe, men han endte opp med å be: «men ikke slik jeg vil, bare slik du vil!» Disiplene hadde sovnet, og soldatene som skulle hente ham, var rett ved stedet der de var

samlet. Det som skjedde deretter, ga jo svaret sett fra disiplenes side: alt som hadde vært så godt og fint, ble borte og ødelagt. Nå gikk alt galt!

Bønn:

Kjære Jesus Kristus! Du som gikk den tunge veien, hjelp oss å minnes deg slik at Guds kjærlighet får virke i våre liv. Gi mot og håp, og veiled din kirke på hele jorden ved din Hellige Ånd, slik at vi lever slik du vil og gir folket tro, håp og kjærlighet, slik bare du i sannhet kan gi.

Amen

Langfredag

Av vikarprest Maren Sundvall Platou

Tekst: Lukas 22, 39-23-46, utdrag:

«Far, om du vil, så ta dette begeret fra meg! Men la ikke min vilje skje, men din!» 43 *Da viste en engel fra himmelen seg for ham og styrket ham. 44 Og han kom i dødsangst og ba enda mer inntrengende, så svetten falt som bloddråper ned på jorden.

53 Dag etter dag var jeg sammen med dere på tempelplassen uten at dere la hånd på meg. Men dette er deres time, nå er det mørket som har makten

44 Det var allerede omkring den sjette time. Da falt det et mørke over hele landet helt til den niende time, 45 for solen ble formørket. Forhenget i tempelet revnet etter midten, 46 og Jesus ropte med høy røst: «Far, i dine hender overgir jeg min ånd!» Da han hadde sagt det, utåndet han.

Mørket

Beskrivelsen av Jesu siste timer fyller flere sider i Bibelen. På langfredag, når denne teksten leses, preker ofte ikke presten. Teksten får stå alene, med alle dens ulike scener. Jeg vil derfor oppfordre deg til å lese teksten sakte inni deg, gjerne flere ganger, før du leser videre.

Da jeg selv leste teksten slik, var det særlig en delsetning jeg festet meg ved: *Nå er det mørket som har makten*. Dette sier Jesus til de som var kommet for å gripe han. Jeg synes det oppsummerer den lange teksten godt, og langfredag mer generelt. Det er mørket som makten på denne dagen.

Et mørke som viser seg er det som bor i menneskene i fortellingen. I de som svikter. I de som håner. I de som slår. I de som spotter. I de som anklager. I de som forakter. En kan lett tenke at dette bare hører historien til, men kanskje er ikke mørket som bodde i disse menneskene så ukjent for oss. For også vi bærer på mørke i oss. Vi utøver det og vi rammes av det.

Det rører alltid noe dypt i meg når jeg hører Bjørn Eidsvågs *Kyrie*, hans rop om hjelp: «Men eg vet at eg og svikte fornekte og bedrar. Eg gjer'kje det eg vet eg plikte, e hjertelaus og hard. Likasel for andres nød, ofta blind for venners sorg. Ka bryr det meg dei andres død. Min kulde e så fast en borg.» Hans kyrierop er ærlig og menneskelig. Det vitner om mørket som bor i oss alle. Mørket som bidro til å drepe Jesus.

Et annet mørke i teksten, er det som bor i Jesus. Det er ikke et mørke som slippes løs og volder skade på andre, men på han selv. Det er det mørket som gjemmer seg i hans indre, i dypet av hans sjel. Agonia – angsten som han

kjenner på der han ber på sine knær. Det greske ordet agonia er utledet fra agon som betyr kamp eller anstrengelse. Norske oversettelser har valgt å skrive dødsangst. I løpet av et liv vil mange av oss komme i kontakt med psykisk sykdom av ulike slag, enten ved at vi selv eller en nær oss blir syke. I samtaler med mennesker som strever med dette, har jeg blitt fortalt om det som kjennes ut som en kamp og om et mørke som brer seg på innsiden.

Det er faktisk ikke alle versjonene av Lukasevangeliet som har beskrivelsen av denne angsten med i seg. Sånn er det med mange av tekstene i Bibelen, at detaljer varierer. Noen som argumenterer for at dette trolig er noe Lukas selv har skrevet sier: det er usannsynlig at noen av Jesu første følgere ville tatt med denne detaljen, som hadde potensialet til å få Jesus til å fremstå som svak sett i lys av tiden han levde, dersom den ikke var sann.

For min del er jeg glad denne detaljen er med. Jeg synes det er noe trøstefullt i at Jesus har kjent mørket på kroppen, både det i han og det rundt han. Som kirke tror vi at Jesus er en del av treenigheten, at han er Gud selv. Så om vi kjenner at nå, nå er det mørket som har makten, ja, da vet vi at Gud har vært også der. Lyset, det får vi prate om en annen dag.

Bønn:

Kjære treenige Gud

Du som har levd igjennom langfredag,
kjent mørket på kroppen og i kroppen,
ta bolig i vårt mørke
og hjelp oss til å slippe lyset inn.

Amen

Påskedag

Av sokneprest Maria Paulsen Skjerdingsstad

Tekst: Matteus 28,1-10

Da sabbaten var over og det begynte å lysne den første dagen i uken, kom Maria Magdalena og den andre Maria for å se til graven. 2 Med ett ble det et kraftig jordskjelv, for en Herrens engel steg ned fra himmelen, gikk fram og rullet steinen til side og satte seg på den. 3 Han var som et lyn å se til, og drakten var hvit som snø. 4 Vaktene skalv av redsel da de så ham, og de ble liggende som døde. 5 Men engelen tok til orde og sa til kvinnene: «Frykt ikke! Jeg vet at dere leter etter Jesus, den korsfestede. 6 Han er ikke her, han er stått opp, slik som han sa. Kom og se stedet hvor han lå! 7 Skynd dere av sted og si til disiplene

hans: 'Han er stått opp fra de døde, og han går i forveien for dere til Galilea; der skal dere få se ham.' – Nå har jeg sagt dere det.»

8 Da skyndte de seg bort fra graven, redde, men jublende glade, og de løp for å fortelle det til disiplene. 9 Og se, Jesus kom mot dem og sa: «Vær hilset!» De gikk fram og omfavnet føttene hans og tilba ham. 10 Jesus sa til dem: «Frykt ikke! Gå og si til mine brødre at de skal dra til Galilea. Der skal de se meg.»

No skin det sol e høgste Svealiå

No bli det vår, det kjeinne e så vel

Denne vinteren har vært streng. Vi har måtte kjempe på mange vis; mot kulde og høye strømpriser og mot sykdom og smitte. Selv om smittetrykk og smittetall ikke bærer med seg håp om en ny vår, så kan vi ikke unngå å legge merke til det: dagen kommer oss i møte tidligere og tidligere, lyden av fuglesang trenger gjennom til oss og det kalde draget i lufta er i ferd med å forsvinne og da vokser håpet fram: No bli det vår, det kjeinne e så vel

Vårsøg er kjent for mange og mange har trykket denne sangen av Henning Sommero til sitt bryst og her etter vært blitt en folkekjær sang. Det merker jeg som prest ofte, da dette er en av sangene som brukes ofte i begravelser.

Det som mange ikke vet, er at teksten til denne sangen er skrevet av Surnadalingen Hans Hyldbakk og han skrev dette diktet i januar 1945. Smak litt på det, januar 1945.

Da var det ikke bare en vanlig vår man så fram mot, men håpet ulmet, kanskje var det mulig, kanskje kunne det skje, kanskje var det ende på krigen. Våren som kommer bærer med seg håp om frigjøring.

Jeg tror det er denne nerven som ligger i teksten som gjør at den går rett inn til oss, og som gjør at vi synes den bærer med seg noe som holder, også når vi står ansikt til ansikt med døden. Vår, håp, nytt liv, frigjøring, alt dette inneholder påskedag.

Frykt ikke! Var ordene kvinnene ved graven ble møtt med «Frykt ikke» - er et befriende budskap. Frykten ligger alltid snublende nær. Vi frykter for krig og ulykker, sykdom og død. Frykten er ikke mindre i vår tid. I spenningen mellom å sikre vår fremtid og vissheten om at vi ikke kan kontrollere alt som vil møte oss, lever vi våre liv. Kanskje aller mest frykter vi frykten selv.

«Frykt ikke» - slik hilste Den oppstandne sine venner.

Det samme budskapet lød da Jesus ble født. Gjeterne ble skremt av budskapet de møtte ved Betlehem. De fikk trøst som satte dem i bevegelse: «Frykt ikke, men gå å se barnet som er født.»

Også påsken setter trøsten i bevegelse: «Frykt ikke, men gå og fortell. Dra til Galilea. Der skal de se meg».

«Frykt ikke» - sier Jesus. Han setter også oss i bevegelse.

Bønn

Gode Gud,

Du reiste Jesus opp av graven

Og seiret over dødens makt.

Fyll våre hjerter med glede slik at vi som kvinnene ved graven kan vitne om din oppstandelse Amen

2. påskedag

Av sokneprest Maria Paulsen Skjerdingstad

Tekst: Lukas 24,36-45

Mens de snakket om dette, sto Jesus selv midt iblant dem og sa: «Fred være med dere!» 37 De ble forferdet og redde, for de trodde de så en ånd. 38 Men han sa til dem: «Hvorfor er dere grepet av angst, og hvorfor våkner tvilen i hjertet deres? 39 Se på hendene og føttene mine. Det er jeg. Ta på meg og se! En ånd har ikke kjøtt og bein, som dere ser at jeg har.» 40 *Dermed viste han dem hendene og føttene sine. 41 Da de i sin glede ennå ikke kunne tro, men bare undret seg, spurte han dem: «Har dere noe å spise her?» 42 De ga ham et stykke stekt fisk, 43 og han tok det og spiste mens de så på. 44 Så sa han til dem: «Det var dette jeg talte om da jeg ennå var sammen med dere og sa at alt måtte oppfylles som står skrevet om meg i Moseloven, hos profetene og i Salmene.» 45 Da åpnet han deres forstand så de kunne forstå skriftene,

Tekstene som leses i vår kirke i tiden rett etter påskedag er tekster som handler om møter med Den oppstandne Kristus. En grav lukker de fleste fortellinger. En grav er en endelig avslutning. Men fortellingen om Jesus fra Nasaret tar en uventet vending: graven er ikke slutten på fortellingen, men restarter hele fortellingen. Påskedag gir et møte med den tomme grav og fra da av er ingenting som før.

Karsten Isachsen sier i en av sine påskeprekener: Det står om Jesus at han etter oppstandelsen kom til disiplene gjennom lukkede dører. Det har jeg aldri skjønt noe av.

Men dette er viktigere:

Han har kommet meg i møte gjennom mine lukkede dører. Han har nådd inn til de innerste rom i mitt lukkede liv. Han har kommet meg nærmere enn noen annen. Og han har visket i mitt øre at jeg er elsket av Gud. Det er ikke til å tro. Det er ikke til å forstå. Men det har tent et lys i mitt livs innerste rom.

Bønn

Gode Gud,

Takk for at du kan gå gjennom

Stengte dører og lukkede hjerter.

Takk for at du tenner lys i våre hjerter

Amen

FASTEAKSJONEN 21. – 23. MARS

KIRKENS NØDHJELP
actalliance

RENT VANN REDDER LIV.
FOR ANDRE. FOR ANDRE.

VIPPS til 2426
SMS VANN til 2426 (250,-)
eller gi på konto: 1594 22 87493